

KIM - NYT

KVINDER I MUSIK

NR. 1 1984

Kønskvotering i Musik.

I sin kommentar i Politiken den 2. januar 1984 udtaler journalist Vagn Simonsen sin negative mening om et tilfælde af positiv kønskvotering i en serie annoncer fra Danmarks Radio, der søger programmedarbejdere.

Det er ikke, fordi VS ønsker at komme de "kvindelige værdier" - som han "dristigt" definerer som "sans for tilværelsens sociale sider, familieforhold, menneskelighed, varme, følsomhed, det musiske, kunstneriske o. lign." - til livs. Nej, samtidig med at han tydeligt røber sit engagement i disse værdier, gør han opmærksom på, at de i det beskudne omfang, de finder vej gennem æteren - de skaber nemlig ikke den store journalistiske prestige - først og fremmest varetages af mænd. Mens de "fremadstormende" kvindelige journalister, han kender til, satser på økonomi, politik, teknologi og erhvervsforhold.

Derfor frygter han, at kønskvotering i stedet for at tilføre programmerne en højere grad af disse "kvindelige værdier" blot vil skabe flere journalistiske "jernladyer".

Nu er musik jo noget andet end journalistisk; men udover at gøre opmærksom på den efter min mening lidt snørklede logik, som VS bedriver i det ærinde, han er ude i, har jeg alligevel også lyst til at associere videre til kønskvoteringsproblematikken på det musikalske område.

Først logikken: at slutte, at en kønsmæssig ligelig indflydelse på Danmarks Radios programmer vil øge prioriteringen af det "typisk maskuline" stof, er det samme som at sige, at selvom den nuværende skæve (ifl. VS) stofprioritering er skabt i en periode i DR, hvor mænd har haft og stadig har langt den største indflydelse på det, der sendes ud, så kan kvinders større adgang til ansvaret kun gøre misèren endnu værre!

Logik? Nå, ja!

Men hvad med kønskvotering i musik? Hvor kan vi overhovedet sætte ind, hvis vi har viljen?

Næsten ligeså svært, som det er at gå tilbage til Evas tid, er det at skabe lige vilkår på alle områder for drenge og pigers opvækst fra vuggen til voksenalderen. Dermed er det endnu heller ikke helt ligetil at kønskvotere ved optagelsen til konservatoriernes komponist- og dirigentuddannelser eller ved ansættelsen af musikforskere ved Universiteterne, musikskoleledere ved de kommunale musikskoler, af tubaspillere i symfoniorkestrene osv.

Mens en reel kønskvotering udmærket kan finde sted i forbindelse med udpegning til Statens Musikråd, Musikrådets Repræsentantskab samt ansættelse i DR's musikafdeling, pressen og andre organer, som har indflydelse på lovgivning, administration eller formidling på det musikalske område.

Og det er nemt at få stærke formodninger om, at en sådan form for kønskvotering, der giver plads, ikke for jernladyer, men for kvinder - og mænd med, for den sags skyld - der har et bevidst positivt forhold til kønnes ligestilling, vil kunne øge effektiviteten af ligestillingsbestrebelse betydeligt.

De nævnte organer kan bidrage ved f. eks. at indstille kvindelige komponister til arbejdslegater, sørge for, at de får lønnede bestillingsopgaver, gå ind for rejse- og koncentrationslegater efter intense børnepasningsperioder til kvindelige musikarbejdere, anbefale bevillinger til afholdelse af koncerter med musik af kvinder, muliggøre opførelse af kvinders musikdramatiske arbejder, støtte formidling af kvinders musikalske produkter i det hele taget og være positivt stemt overfor finansieringen af musikhuset for kvinder

Kære kvindelige solist i Statens Musikråd, Anna Lise

5.
Malmros; som situationen er nu, hviler der et stort ansvar på dine stærke skuldre!

Mens de fleste af os individuelt ikke har nogen jordisk chance for at støtte den kvindelige ligestilling ad økonomisk vej, har KIM faktisk allerede vist, at vi kollektivt kan få råd til forskellige tiltag, der øger kendskabet til kvinders musik og kvinders situation i musiklivet.

Og naturligvis kan alle vi kvinder, der arbejder professionelt med musik, også gøre noget på det individuelle plan. Ved praktisk og moralsk opbakning og ved tolerance og fantasi i samværet omkring musik.

En kombination af kønskvotering på det offentlige musikalske plan med særlige individuelle og kollektive bestræbelser på det private kunne utvivlsomt sætte sig positive spor i den samlede musikalske socialisation og dermed i hele musiklivet.

KIM-NYT, som her udkommer for første gang, er et bidrag til denne proces, som alle KIM's medlemmer hermed indbydes til at deltage i.

Kort sagt: skriv i bladet om alt hvad I finder er vigtigt i forbindelse med kvinders forhold til musik!

Mange og forskellige indfaldsvinkler kan skabe ny erkendelse og øget handlekraft.

IB

P. S. Der er nogle KIM-medlemmer, der endnu ikke har betalt kontingentet, 100 kr., for 1983-84.

I kan nå det endnu - indtil 1. april 1984!

4.
KIM - KONCERTER:

Fredag den 17.2.84 kl 21 KONCERT I SALTLAGERET
(Gml. Kongevej 10), rytmisk musik med flg.:

ISHTAR - ny gruppe med Chris Poole, fløjte og tenorsax, Renée Purnell, bas, Lotte Brøndum, keyboard og Marianne Rottbøll, trommer. ISHTAR spiller egne kompositioner i jazz/funk-stil.

ELISE EINARSDOTTER fra Stockholm, som har spillet i "Tintomara", her med en soloafdeling jazz-klaver, fortrinsvis egne kompositioner

MAMAMIA - Nina Berg, vocal- Stine Arnfred, altsax - Maria Carelse, tenorsax- Ulla Rasmussen, guitar- Misser Berg, keyboard - Lindis Mikkelsen, bas - Annemette Jensen, trommer spiller pop/rock/funk, udelukkende egne kompositioner.

Entré 40 kr, døren åbner kl. 20 - Dette er et stort arrangement for KIM - ikke mindst økonomisk - vi håber, der kommer MANGE.

Søndag den 18.3.84 kl. 16 KONCERT I UNICORN
(Åbenrå 31). Første afdeling: værker af Christina Wagner Smitt, konservatoriestuderende (klaver og komposition). Det er hendes debut som komponist udenfor Konservatoriets rammer.

Anden afdeling: den brasiliansk-fødte komponist Anna Lia Cabri med sin gruppe CIRANDA.

Anna Lias musik har rødder i moderne brasiliansk musik. Det er fascinerende livsindtryk, Anna Lia formidler via såvel sine tekster som sin musik. Entré : 30 kr.

Efter al sandsynlighed er musikken gået ind i en ny epoke med fremkomsten af de første digitalsynthesizers for to-tre år siden. Det er en epoke der efter min mening vil betyde en revolution indenfor menneskets muligheder for at skabe musik. Hidtil er det at komponere, som vi ved, altid blevet forbundet med langvarig skoling i at kunne høre stemmer i det indre øre og skrive dem ned. Man kan ikke spille en symfoni på klaveret, men lære at skrive ned uden hjælp af et instrument kan man. Denne arbejdsmetode, der er den mest abstrakte og vanskelige indenfor alle kunstarter, har af gode grunde kun været forbeholdt de kunstnere, der besad evner, tid og fanatisme nok til at lære det. Om det er muligt at være en god komponist uden at kunne nedskrive musik efter gehør, vil nu vise sig.

Med digitalsynthesizeren (og dertil meget tilbehør) er der åbnet en mulighed for at "enhver" kan komponere. "Enhver" er allerede godt igang med at lave sin egen musik, og vi har været vidne til at denne musik næsten har overtaget den musikalske skueplads i form af Jazz, Beat, Pop og især Rock. Den form der kaldes "kompositionsrock" nærmer sig i høj grad de normer og krav om kvalitet vi ellers mener at "seriøs" musik har eneret på. Med denne nye digital synthesizer og en 8-sporet båndoptager kan "enhver" nu skabe sine egne symfonier med 16 eller flere stemmer, og indspille alle stemmer - inklusive janitchar - selv!

Dette fænomen har allerede fundet sted med de såkaldte "analoge" synthesizers og navne som Mike Oldfield og Jean Michel Jarre er indhyllede med respekt. Men arbejdet med de gamle analoge synthesizers er kompliceret og tidskrævende, og det har gjort dem mindre attraktive for den professionelle, travle komponist.

Han/hun går hellere lige til sagen og komponerer med sin tillærte nedskrivningsteknik. Med den nye digital synthesizer er alt - også fremkaldelsen af foreløbig over 160 lyde - så væsentligt forenklet for komponisten, at man tør spå på at der snart sker en revolution indenfor kompositionsteknikken.

For at fortælle om de muligheder en komponist står overfor ved indgangen til "computeralderen" vil det være bedst at give en kort oversigt over hvad den nye digital synthesizer og båndoptager koster og kan. For et udlæg på 48.000 kroner (fuldt fradragsberettiget for professionelle musikere) kan man i 1984 priser købe sig:

1. En digital synthesizer med 160 faste lyde og mulighed for et ubegrænset antal andre;
2. En 8-spors båndoptager;
3. Et par gode højttalere og et par høretelefoner.

Efter en kort oplæringsperiode vil det være muligt at producere sin egen polyfoniske musik på bånd. Komponisten kan spille direkte ind på bånd uden brug af nedskrevne noder. Det er muligt at slette enkelte stemmer og omspille dem, og det er muligt at afspille alle stemmer (16 og opefter) synkront. Det er ligeledes muligt at variere stemmestyrken indbyrdes ved hjælp af en mixer på båndoptageren. Og man kan selv skabe en uendelighed af nye lyde og køre dem ind på et "memory"-bånd til oplagring og senere brug. Enhver kan bygge sin egen lydbank. Man kan ligeledes optage lyde fra naturen, fx. solsortens sang, indspille den på bånd, og frembringe den igen i forskellige tonelejer. (Man kan ikke undgå at spekulere på hvorledes en "bas" solsort vil lyde hvor vel at mærke det kun er klangens dybde, ikke sangens tempo, der er forandret!) Det er muligt ved forskelligt tryk på tangenterne at spille crescendo og diminuendo (frasering ligesom klaver) eller ved hjælp af pedaler. Instrumentet har tillige den fordel, at det altid er velstemt, hvad er utopi for en pianist.

Selve synthesizeren er yderst transportabel, den vejer kun 14 kg (hvad der også for en pianist er det rene utopi). Det er muligt at frembringe enhver lyd over 8 oktaver. Der er faciliteter for at bibeholde ("sustain") de høje toners svingninger ligeså langt som de dybe toners, hvad der hidtil har været et problem for mange instrumenter. Det er med uhørt akkuratelse muligt at imitere andre instrumenters lyd, ovenikøbet således, at det fremkommer som om flere musikere spillede stemmen samtidigt. Man får en "ren" klang frem, uden ubehagelige bilyde. Ligesom på et klaver kan man, på en digital synthesizer spille flere toner samtidig, - op til 16 på én gang. Man kan dele instrumentet op, så højre hånd spiller en anden "lyd" end venstre. Vibrato frembringes ved vibrerende tryk på tangenten. Selv ansættelseslydens styrke og kvalitet kan varieres. Det er ad mekanisk vej muligt at spille et utal af figurer, såsom arpeggioløb i forskellige mønstre, oktavspring osv. som pianister kan bruge uger eller måneder på at beherske.

Der er mange flere muligheder jeg ikke har plads til at medtage her, men allerede nu lyder det som et eldorado for computeralderens komponister. Jeg forstår godt Bachs forkærlighed for orglet, for dette instrument kunne man få til at lyde som et helt orkester. Nu er der endnu flere muligheder inden for enhver komponists rækkevidde, i transportabelt format! Det er endda muligt at bruge øretelefoner, så omverdenen skånes!

For at tale om min egen reaktion på dette musikkens lille vidunderbarn, var det ubetinget begejstring. Jeg føler mig som en maler der er blevet foræret et stort lærred, pensler og alverdenens farver. Nu kan jeg høre mine egne værker uden først at måtte gennemgå megen skærsild i form af bedømmelseskomiteer og koncertudvalg.

Nu kan jeg komponere mine egne symfonier uden at synes at det er formålsløst, idet de aldrig bliver opført. Men

jeg er klar over at der skal en del træning til for at lære at omstille sig til den nye kompositionsteknik. Og der skal en del træning til for at omstille sig til den nye "keyboard"-teknik!

Hvad der vil ske indenfor undervisningen i komposition på DKDM er det derimod sværere at "spå"! Jeg vil tro, at undervisning i digital synthesizer og båndoptager-teknik vil blive en nødvendighed, men det vil ikke på nogen måde erstatte undervisningen i instrumentation og hørelære.

Det skyldes, at jeg ikke tror, at computermusikken nogensinde vil erstatte den levende musik. De vil eksistere side om side. Synthesizeren vil være en stor hjælp og glæde for komponisten der ønsker at høre deres egne værker uden for meget besvær; men som komponist er man klar over, at værket vil "stivne" og muligvis virke mindre interessant, hvis det ikke får lov til at gennemgå den fornyelsesproces som talrige forskellige musikere hver med deres fortolkning bibringer det. Derfor er det stadig det klogeste at skrive alt med i noder! Men nedskrivningsapparater er allerede på markedet og de er inde i en hastig udvikling! Det kræves blot at man kan afspille stemmen metronomisk taktfast og vupti! Alt står nedskrevet inden der er gået 3 sekunder. Afspilningens tempo kan varieres. Man kan spille meget langsomt, blot det er taktfast, så bliver det nedskrevet korrekt.

Det, der kan give anledning til frugtbare spekulationer, er spørgsmålet om hvorledes musikkens videre udvikling i computeralderen vil forme sig. Jeg ved ikke hvorlænge man kan blive ved med at se bort fra kæmpebevægelser indenfor musikken som jazz, beat og rock.

Hvordan kan man blive ved med at nedvurdere disse enormt populære strømninger, og mene, at det kun er indenfor vo-

res egen seriøse musik at udviklingen vil ske? Efter at have hørt nogle af de ypperste værker indenfor disse populære genrer, ofte værker komponeret af unge mennesker uden konservatorieuddannelse, værker hvor komponisten selv har indspillet alle stemmer. Værker som går deres sejrsgang og vækker glæde og begejstring hos folk over den ganske verden (inklusive mig selv), ja, efter at have hørt disse værker ved jeg virkelig ikke, hvilken musikgenre man burde kalde "seriøs"!

Det vi må huske er, at musikken skal nydes af "enhver"! Det må ikke betragtes som en sfære hvortil kun den højtuddannede connoisseur har eneret. Dertil er det musikalske geni der ligger latent i folk for stærkt! Hvordan skal vi kunne hamle op med de nye uddannede komponister der laver så god musik med deres el-instrumenter? Kan vi blive ved med at feje "enhver" og hans/hendes musik af vejen med nedsættende fabuleringer som "kilometermusik" "døgnmusik" "kommerciel musik" osv.?

Med tilkomsten af disse digital-synthesizere er det muligt at musikkens udvikling for alvor bliver taget fra de konservatorieuddannede musikere og givet i hænderne på de "folkemusikere" der har forstået at sætte fingeren på verdens puls og laver musik, folk gerne vil høre.

Diana Pereira
Annisette, januar '84

NYHEDER :

Birgitte Alsteds fantastisk spændende musik til Gladsaxe Teaters forestilling af Sofokles' "Antigone" er nu udsendt på bånd: PMP Music - PMPC-603 Chrom, udsalgspris ca. 50 kr.

Båndet kan købes i FONA på Strøget og hos Engstrøm. Lydkilden i "Antigone" er klaver og violin, nogle konkrete lyde, enkle synthesizer-lyde, alt bearbejdet i et studie på forskellig måde. Musikken er meget stærk, og var afgjort forestillingens stærkeste side, men også hørt hjemme bevarer den sit høje kvalitet.

ED

Folkeuniversitets kursus i "Kvindelige komponister" ved Anne Kristine Nielsen, Irene Becker og Tove Krag - 5 tirsdage, kl. 19.15 21/2, 28/2, 6/3, 13/3, 20/3, Musikvidenskabeligt Institut, Klerkegade 2, aud. 9, pris 75 kr. Henvendelse: Folkeuniversitetet, Købmagergade 52, 1150 K.K.

"Radio-projekt" : Bestyrelsen arbejder på en Tema-uge: "Kvinder i Musik", producer Peter Filtenborg, node- og båndmaterialet er i Radio til vurdering. Mere om projektet i næste nummer.

KONCERT-PLANER :

Elisabeth Lutyens (1906-1982) portrætkoncert i Louisiana i forbindelse med udstilling om engelsk kunst i 1985.

"En af de ting, som vor revolution vil blive dømt på i de kommende år, er hvordan vi har løst kvindernes problemer i vort samfund og i vort hjemland", - sådan sagde Cubas politiske og militære leder Fidel Castro i 1976. Jeg vil tage ham på ordet og her prøve at behandle mine kvindemusikalske indtryk fra knap 3 mdrs. ophold på Cuba i efteråret 1983.

Med store forventninger ankom jeg d.2.oktober til José Martí lufthavnen i Havanna. Jeg var taget til Cuba for at se landet, få et indtryk af revolutionens resultater, men ikke mindst for at opleve musikken. Verden over er Cuba kendt for sine rytmer og sit sprudlende musikliv. I hele Mellemamerika og på Antillerne samt i Europa og USA spilles idag salsa som aldrig før. Salsa er født af den cubanske son, og det er en gammel musikform, som til stadighed fornyer og udvikler sig. Derfor er mange europæere, og heriblandt en hel del danskere, i de senere år rejst til Cuba og har berettet om salsaens musikalske rødder og om det forrygende musikliv på øen med den tropiske socialisme. Der er heraf ofte fremstået et billede af Cuba som landet med livsglade, hoftevidende rumbadansere, hvinende trompeter og inciterende tumbadores i et fyrværkeri af fest og farver, som lader ingen stå passiv tilbage. Og det er rigtig nok, sådan er Cuba faktisk også. MEN der mangler jo noget i dette billede. Jeg kan ikke lade være med at spørge: hvor er kvinderne henne i det cubanske musikliv? Hvorfor spilles salsa kun af mænd? Hvorfor går kvinderne ikke til tumbadorene? Findes der overhovedet en kvindemusik på Cuba? - Disse og andre spørgsmål vil jeg behand-

le i flg. beskrivelse af situationen for kvinder og musik på Cuba idag.

I år fylder revolutionen 25 år, og den har unægtelig medført betydelige forbedringer for de cubanske kvinder. Revolutionen har brug for kvinderne og de er en del af den. Sult, bornedødelighed og analfebetisme og prostitution er ikke længere de altoverskyggende problemer for de cubanske kvinder, som det er for kvinder i resten af Latinamerika. På Cuba er man kommet videre og har derfor andre problemer at slås med. Nok er kvinderne kommet ud på arbejdsmarkedet, ind i de militære styrker og har fået adgang til uddannelsessystemet - men det har ikke betydet et afgørende brud med den traditionelle kvinderolle. For machismo lever stadig i bedste velgående. Man sætter skarpe skel mellem feminitet og maskulinitet og sørger for, at det er de mandlige egenskaber, der vurderes højest. Som et resultat af dette findes på Cuba en massiv helte dyrkelse, og det er litter^{hvide,} mandlige idoler, man møder på plakater og husmure: Che Guevara, Camilo Cienfuegos, José Martí, Frank País og frem for alt "Comandante en jefe - Fidel", ja sådan kunne man blive ved. Disse revolutionshelte støder man på overalt, og det er med til at afsløre Cuba som det hvide mandssamfund, det er idag. Men på trods af machismo og det herskende mandlige livssyn har de cubanske kvinder nu udviklet en beundringsværdig selvbevidsthed. Det har bla. betydet, at stadig flere kvinder tror så meget på egne evner, at nogle tør udtrykke sig også musikalsk. Men kvinderne går forsigtigt til værks, og også i musiklivet står de oftest bagved mændene.

"En af de ting, som vor revolution vil blive dømt på i de kommende år, er hvordan vi har løst kvindernes problemer i vort samfund og i vort hjemland", - sådan sagde Cubas politiske og militære leder Fidel Castro i 1976. Jeg vil tage ham på ordet og her prøve at behandle mine kvindemusikalske indtryk fra knap 3 mdrs. ophold på Cuba i efteråret 1983.

Med store forventninger ankom jeg d.2.oktober til José Martí lufthavnen i Havanna. Jeg var taget til Cuba for at se landet, få et indtryk af revolutionens resultater, men ikke mindst for at opleve musikken. Verden over er Cuba kendt for sine rytmer og sit sprudlende musikliv. I hele Mellemamerika og på Antillerne samt i Europa og USA spilles idag salsa som aldrig før. Salsa er født af den cubanske son, og det er en gammel musikform, som til stadighed fornyer og udvikler sig. Derfor er mange europæere, og heriblandt en hel del danskere, i de senere år rejst til Cuba og har berettet om salsaens musikalske rødder og om det forrygende musikliv på øen med den tropiske socialisme. Der er heraf ofte fremstået et billede af Cuba som landet med livsglade, hoftevidende rumbadansere, hvinende trompeter og inciterende tumbadores i et fyrværkeri af fest og farver, som lader ingen stå passiv tilbage. Og det er rigtig nok, sådan er Cuba faktisk også. MEN der mangler jo noget i dette billede. Jeg kan ikke lade være med at spørge: hvor er kvinderne henne i det cubanske musikliv? Hvorfor spilles salsa kun af mænd? Hvorfor går kvinderne ikke til tumbadorene? Findes der overhovedet en kvindemusik på Cuba? - Disse og andre spørgsmål vil jeg behand-

le i flg. beskrivelse af situationen for kvinder og musik på Cuba idag.

I år fylder revolutionen 25 år, og den har unægtelig medført betydelige forbedringer for de cubanske kvinder. Revolutionen har brug for kvinderne og de er en del af den. Sult, bornedødelighed, analfabetisme og prostitution er ikke længere de altoverskyggende problemer for de cubanske kvinder, som det er for kvinder i resten af Latinamerika. På Cuba er man kommet videre og har derfor andre problemer at slås med. Nok er kvinderne kommet ud på arbejdsmarkedet, ind i de militære styrker og har fået adgang til uddannelsessystemet - men det har ikke betydet et afgørende brud med den traditionelle kvindes rolle. For machismo lever stadig i bedste velgående. Man sætter skarpe skel mellem feminitet og maskulinitet og sørger for, at det er de mandlige egenskaber, der vurderes højest. Som et resultat af dette findes på Cuba en massiv heltedyrkelse, og det er lutter ^{hvide,} mandlige idoler, man møder på plakater og husmure: Che Guevara, Camilo Cienfuegos, José Martí, Frank País og frem for alt "Comandante en jefe-Fidel", ja sådan kunne man blive ved. Disse revolutionshelte støder man på overalt, og det er med til at afsløre Cuba som det hvide mandssamfund, det er idag. Men på trods af machismo og det herskende mandlige livssyn har de cubanske kvinder nu udviklet en beundringsværdig selvbevidsthed. Det har bla. betydet, at stadig flere kvinder tror så meget på egne evner, at nogle tør udtrykke sig også musikalsk. Men kvinderne går forsigtigt til værks, og også i musiklivet står de oftest bagved mændene.

Kvinder og mænd er meget forskelligt stillet musikalsk set, og det kommer til udtryk på flere måder, bla. i det uddannelsessystem, som skaber fremtidens musikere på Cuba. Musikundervisningen begynder for de cubanske børn allerede i børnehaven. Her samt i pionerorganisationen (som faktisk alle børn er medlem af) opdages og udvælges de særligt musikalske børn. Disse børn kan efter indstilling gå til optagelsesprøve på en af de særlige musikspecialskoler, som har til opgave at udvikle musikalske talenter fra en meget tidlig alder af. I den almindelige folkeskole foregår der derimod ingen musikundervisning, og det begrundes fra officiel side med lærermangel indenfor faget. Dog er det da udtryk for prioritering. Fremfor en bred, grundlæggende musikundervisning af alle børn vælger man altså at udvikle en musikalsk elite. Således udtalte en musiklærer på "Escuela National de Música" i Havanna: "Ressourcerne skal bruges optimalt i vort samfund, og vi skal derfor kun uddanne de bedste musikere til børnene, til forældrene, til landet og til Fidel". Der bliver altså stillet meget strenge krav til de cubanske piger og drenge, som optages på musikspecialskolerne. Som 7 årige starter elever på klaver, violin og cello og som 11 årige de øvrige elever en uddannelse præget af hårdt arbejde, konkurrence, prøver og eksaminer. Dette holder imidlertid ikke pigerne tilbage. Musikskolerne har faktisk nogenlunde ligemange piger og drenge som elever. De får den samme teoretiske undervisning, men der er stor forskel på, hvilke instrumenter piger og drenge ønsker at specialisere sig i. Langt de fleste piger vælger klaver eller violin, mens drengene griber fat i blæseinstrumenter eller percussion. Denne kønsbestemte fordeling af instrumenter præger hele det cubanske

musikuddannelsessystem og dermed også musiklivet som sådan. Det musikalske kønsrollemønster fastlægges tidligt, og det anses for at være så naturligt og selvfølgelig, at ingen synes indstillet på at ville forandre det. Ligesom alle "friske" danske drenge spiller fodbold, spiller Cubas drenge trommer og udtrykker herigennem styrke og manddomskraft. I en uddannelsessituation vælger drengene derfor også ofte percussion som deres instrument. Det kan således ikke undre nogen, at den afro-cubanske musik og salsaen, som i høj grad er baseret på rytmer og percussion også er domineret af mandlige musikere. Nu er mændene desuden så vant til at være dem, som råber højest, og det er derfor nærliggende for dem også at gribe trompeter, saxofoner og fløjter for med dem at levere kraftfuld melodik til rytmerne. Selvfølgelig er der ingen regel uden undtagelse, og skønt mændene så absolut dominerer den afro-cubanske musik, er der i de seneste år også skabt enkelte kvindegrupper, som bla. spiller salsa. Den mest kendte kvindegruppe hedder "Anacaona", men den står dog i total skygge af de populære mandegrupper "Los Van Van", "Son 14", "Farratchi", "Irakere"...etc., og mens jeg var på Cuba var der hverken mulighed for at høre "Anacaona" spille eller købe deres musik på plade.

Nu er Cuba et kulturelt set meget sammensat land, og den cubanske musiks rødder findes ikke udelukkende i Afrika. Til Cuba kom slaverne med afrikanske rytmer, men herrefolket, spaniolerne og franskmændene, bragte naturligvis også deres musik med sig. Idag kommer det bla. til udtryk i en meget levende trovatradition, og Cuba er også blevet kendt verden over for sine dygtige trovadores, som med guitar og sang beskriver deres land og deres folk.

Carlos Puebla og den yngre Silvio Rodriguez er gællionsfigurer for en trovabevægelse, som idag i hver cubansk by udfolder sig i det lokale "Casa de la Trova". Her videregives gamle cubanske sange, og her synges "Nueva Trovas" (den nye trovas) sange om revolutionen og dens resultater - og herunder hører også sange om konsroller og konskonflikter. MEN de som skriver sange, som synger og de som måske lægger rytmer til sangen - er næsten allesammen mænd. Der er gamle garvede mænd med stråhat på hovedet og rom i blodet, og der er mænd hvis ansigter lyser af ungdom og en rest af generthed, men der er meget langt mellem kvinderne!

Hvis man vil ud og finde de kvindelige cubanske musikere, må man bla. gå til symfoniorkestrene. Det er her de fleste uddannede kvindemusikere arbejder, mange af dem som violinister. Også de kvindelige pianister findes fortrinsvis i den klassiske del af musiklivet. Desuden møder man dem også ofte som bar- og restaurantpianister, der spiller blid baggrundsmusik, mens maden glider ned og glassene klirrer. Men størstedelen af de mange kvindelige pianister har deres hovederhverv som musiklærere, og det er en tendens, der også gør sig gældende for kvinder på andre instrumenter. I Havanna traf jeg Margerita, den ene af Cubas ialt 3 kvinder, som er uddannet i percussion. Margerita er idag 34 år, da hun var 6 begyndte hun som så mange små piger fra musikhuset at spille klaver. Men det var rytmerne, som optog hende mest, og som 13-årig startede hun derfor en musikuddannelse med percussion som speciale. Men det var typisk nok hverken tumbadores (=conga-trommer) eller pailas (=timbales), der blev hendes instrumenter, det blev derimod "blidere" slagtøj som pauker og xylofon. Tidligere spillede

Margerita i et symfoniorkester, idag er hun ansat ved "Escuela Ignacio Cervantes" (en videreuddannelsesinstitution for professionelle musikere) og arbejder ligesom Cubas øvrige 2 kvindelige percussionister som musiklærer. Det er ikke fordi Margerita har mistet spillelysten, men arbejdet som lærer giver et mere roligt liv end arbejdet som musiker, og det er nødvendigt for Margerita nu, hvor hun har både hus og barn at se til. "Min mand har nemlig ikke så meget tid til at hjælpe, han er guitarist og er altid på farten for at spille rundt omkring i landet", siger Margerita - og smiler... Sådant er nu situationen for hende og for de fleste andre kvindelige musikere, også selvom det i Cuba faktisk er nedskrevet ved lov, at mand og kone har lige ansvar for husarbejde og børn.

Mange kvindelige musikere på Cuba er at finde i symfoniorkestre eller som musiklærere. Men også på andre områder af det cubanske musikliv gør kvinderne sig gældende. Det er som popsangere og som dansere. Den cubanske popmusik er indholdsmæssigt set af en noget anden karakter, end den vi kender i Europa, idet den er meget cubansk og altid mere eller mindre præget af folkemusikalske rytmetraditioner. Men popmusikkens funktion er på Cuba som i Europa: den skal være underholdende og temmelig uforpligtende. I denne forbindelse bruges kvinder ofte som sanger, der formidler enkle budskaber især om kærlighed. Men kvindelig bevidsthed i musikken er det nu ikke ligefrem udtryk for, idet såvel tekst som musik som regel er lavet af mænd.

Der hvor kvinder i højeste grad gør sig gældende på lige fod med mændene, er indenfor dansen. På Cuba som i Europa har balletskolerne overvejende kvindelige elever, og "Ballet National de Cuba" har flere

kendte kvindelige stjerner. Indenfor den meget levende música folclórica cubana er kvinderne også med som dansere. Hvide kvinder danser casino og andre spanske danse med stor graciositet og sikkerhed. Sorte kvinder danser rumba og andre afrikanske stammedanse med beundringsværdig rytmesans og med en frækhed, som fylder luften med seksuelle spil. Men dermed holder de cubanske kvinder sig til områder, der gennem generationer er blevet betragtet som traditionelt kvindelige og feminine. Nok er der kvinder, som trodser traditionen, nok er der spæde tegn på forandringer - men det går langsomt. På Cuba findes ikke en organisation for kvinder i musik. Problemerne tages op enten i FMC (Federation Mujeres Cubanas) som er en bred, landsdækkende kvindeorganisation for alle Cubas kvinder, eller problemerne diskuteres i kunstnerorganisationerne, hvor flest mænd og færre kvinder mødes i fælles forum. Jeg tror nok, at en organisering af kvinder i musik på Cuba vil blive betragtet som noget temmelig ekstremistisk. Men jeg tror også, at det er noget af en nødvendighed, hvis det cubanske musikliv skal beriges med ikke blot feminine men også feministiske udtryk. Der må anderledes kraftige handlinger til for at styrke kvindernes position i musiklivet, og det er en absolut nødvendighed, hvis den cubanske revolution både vil tages alvorligt og bedømmes positivt - husk det Fidel og alle i andre.

Hilsen Inge Kongsgård Hassen.

4e Congrès International Femmes et Musique, Paris 1984.

Fra Paris indkaldes - inden 15. februar - tilbud om deltagelse i rundbordskonferencer og opfordres til "Spil selv!" under den 4. internationale kongres for kvinder og musik.

Kongressen er støttet af de franske ministerier for kultur og for kvinders rettigheder.

Den finder sted 25. - 28. oktober 1984 i Paris, og den vil komme til at foregå i Centre Georges-Pompidou, de udenlandske kulturcentre og forskellige andre parisiske lokaliteter. Den skal omfatte koncerter, rundbordskonferencer, værksteder, udstillinger, audiotek m. m.

Den vil dreje sig om udviklingen af kvindens rolle og plads i musikken i europæiske, middelhavs- og afrikanske samfund, såvel i fortid som i nutid.

Eksempler: kvinder og sang, nutidig musik, romantisk musik, kvinder-teater-musik, kvinder-film-musik, nye teknikker, musikkens erhverv, radio og TV, orkesterdirektion.

Det forekommer arrangørerne særlig interessant at fremhæve specifikke kvindemanifestationer indenfor musikken samt resultater af krydsende kulturelle påvirkninger. Forslagene må ikke fylde mere end 2 sider og skal rumme beskrivelse af det materiale, der skal bruges, samt af præsentationsmåden.

Forslagsstillerne skal oplyse, om de har mulighed for at få økonomisk støtte fra universitet, forskningscenter, organisation eller regering.

Enhver dokumentation, der skal støtte indlægget, vil være velkomment: programmer, artikler, bladkritikker. Ligeledes kan kassetter fremsendes.

Endnu - den 15. januar (vi har fået oplysningerne om kongressen så sent, at vi må handle hurtigt!) - ligger det ikke fast, på hvilken måde KIM ønsker/har mulighed

for at blive repræsenteret på kongressen som organisation. Men under alle omstændigheder vil enkeltmedlemmer satse på deltagelse.

Og hvis I har lyst til og idéer til danske indslag i kongressen udfra ovenstående beskrivelse af den - uden at ville indsende forslag direkte til Paris, - kan I sende dem til KIM, som så kan tage stilling til muligheden for at formidle dem.

IB

KIMs ARKIV

Vi indsamler noder, litteratur og lyd med og om kvindelige komponister inden for alle genrer. Arkivet er placeret på DKDMs bibliotek, Niels Brocksgade 1, 1574 Kbh.V.

Vi har et par hundrede noder og ca. 30 bånd, alt til studiebrug. Kontakt : Tove Krag, (01 12 42 74), hvis i støder på noget af interesse. Læs mere om Arkivet i næste nummer.

KOMPONISTER EFTERLYSES!

Vera Kelgart er digter, og hun har skrevet til KIM for at få kontakt med musikere indenfor rock og/eller moderne folkemusik, der vil lave musik til hendes digte.

Der er både politiske og poetiske tekster, nogle stikord er: undertrykkelse, kvindebevidsthed, krigstruslen, hvad ungdomsoprøret i 60erne betød, storbypoesi.

Interesserede kan henvende sig til

Vera Kelgart
Højdevangs allé 27
2300 Kbh. S.
01-597817

Seminar om Kvindeæstetik

I dagene 2.9 - 4. 9. 1983 afholdtes et seminar om kvindeæstetik på Sostrup Slot ved Grenå. Seminaret blev organiseret af Center for Kvindeforskning og -undervisning, Københavns Universitet, og var et eksperiment på flere led: dels var selve emnet så godt som uudforsket, dels blev der samlet kvinder fra forskellige faggrupper, og udover de universitets-tilknyttede forskere, har man inviteret nogle kvindelige kunstnere, det sidste for at fremme kommunikationen imellem de ellers adskilte miljøer. Oplæg og diskussioner blev samlet under titler: musik, film/teater, billedkunst og litteratur. Ind imellem skulle man diskutere i på forhånd etablerede grupper, hvor repræsentanter for de forskellige discipliner skulle tale sammen, og til sidst komme med et oplæg om, hvad et kvindeligt æstetik er, eller hvad den burde være.

Arrangementet var i høj grad vellykket, skønt den sidste formiddags diskussion blev forum for en del frustration og utilfredshed: der var for mange oplæg, men for lidt tid til at diskutere dem, gruppearbejdet led under tidspres, de inviterede kunstnere fik man for lidt kontakt med, men lærte heller ikke hinanden at kende. Men der var også mange lyspunkter: det var meget opmuntrende at se så mange kvinder

af højt intellektuelt niveau, at høre kvinder formulere sig sagligt og diskutere livligt (mens man genkaldte sig de situationer fra éns studieforløb, hvor de aktive i alle diskussionssammenhænge altid var mænd), det var befriende at møde så mange kvinder, som man delte de såkaldte "alvorlige" interesser med, det var meget inspirerende at opleve de brudstykker af kvindelig kunst, man blev præsenteret for: det gjaldt især de for én fremmede kunstgrene: at opleve billeder af musikere, musik af litteraturforskere osv.

Noget entydigt svar på spørgsmålet, hvad en kvindelig æstetik er fik man selvfølgelig ikke - måske vil man nærme sig det i det publikation, som seminaret skal give materiale til. Men man fik nærmet sig nogle meget interessante emner: f.eks. hvad er specifikt for et kvindeligt verdensbillede, betydningen af de "nære" ting, hverdagssituationer, som udgangspunkt for kunstskenen, den specifikke, kvindelige tidsoplevelse og dens betydning for "tidsmæssige" kunstarter (som musik og film f.eks.), spiralen, som det centrale organisationsmoment i billedkunsten (istedet for centralperspektivet), og mange andre kvindespecifikke træk i de forskellige kunstarter.

Musikken blev præsenteret dels af en koncert, hvor Chris Poole og Marietta Wandall spillede egne kompositioner (i en stil, som de kalder: rytmisk fusionsmusik), og af to foredrag: Inge Bruland talte om: "Musikalsk udtryksform hos nulevende danske kvindelige komponister", hvor hun viste eksempler, og karakteristiske træk hos tre komponister: Birgitte Alsted, Else Marie Pade og Diana Pereira, og af den tyske forsker, Eva Rieger, som talte om "Sexistiske strukturer i musikken - en kvindelig musikæstetik".

ED

NYT FRA OSLO

International Forum i Oslo arrangerede den 23. januar 1984 en Maj Sønstevald aften, hvor Elisabeth Klein spillede og snakkede om Tema med variationer op. 2 og sonate i 4 satser "per aspera ad astra", op. 3. Efter pausen præsenterede Maj Sønstevald selv nogle af sine værker, som findes på plade og bånd.

KØNSFORVIRRING I OPUS

"Brøstes Optimistpris på 25.000 kr. tildeltes i år den islandske kordirigent Thorgerdur Ingolfssdottir for hans banebrydende arbejde for Islands korliv." (fra Opus 5/1983)

NYT KVINDEBAND

Den 21. januar 1984 debuterede ISHTAR i Spillestedet på Christianshavn. Gruppen består af Lotte Brøndum, keyboard, Chris Poole, fløjte og tenor sax, Renée Purnell, bas, og Marianne Rottbøll, trommer.

KIM-NYTs redaktion: Inge Bruland (ansvarsh.)
Ewa Dabrowska
Inge Kongsgård Hansen
Grethe Holmen

Adresse: c/o Inge Bruland, Musikvidenskabeligt
Institut, Klerkegade 2, 1308 Kbh. K.

Indlæg til KIM-NYT og kommentarer til og om bladet
vil være meget velkomne og skal være skrevet på
maskine, med sort farvebånd, spaltebredde: ca 13
cm., linieafstand: 3 hak, antal linier på siden:
ca 35.

Deadline for KIM-NYT nr. 2: 1. april 1984.

LAD OS FÅ EN DEBAT I GANG!

Nu skal vi holde vores 4. ordinære generalforsam-
ling!

Den finder sted lørdag den 31. marts 1984 kl. 11
på Musikvidenskabeligt Institut, Klerkegade 2,
lokale nr. 127.

På gensyn!

Distribution: Sys Matthiesen, Elboparken 24,
Pjedsted, 7000 Fredericia. (05) 954369.